

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

u.s.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande avseende Remiss av promemorian Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet (Ds 2025:9)

Diarienummer U2025/00797

Region Gotland har beretts möjlighet att yttra sig över promemorian *Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet* (Ds 2025:9). Regionens svar har utgångspunkt i konsekvenser och möjligheter, funktioner och mandat, juridiska, ekonomiska, miljömässiga, sociala, demokratiska samt barnrättsliga aspekter som förslaget berör.

Övergripande synpunkter

Förslaget om ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet har potential att förbättra trygghet, studiero och det sociala samspelet i skolan. För att uppnå dessa mål krävs tydliga skriftliga rutiner, ett proaktivt arbete från skolchef, skolans ledning och personal samt att skolorna tilldelas de resurser och mandat som behövs för att omhänderta och ansvara för uppgiften. Rektorn blir då den som har ett centralt ansvar för att mobilförbudet efterlevs och att eventuella undantag hanteras på ett korrekt sätt. Lagändringen kan även fungera som en normerande åtgärd, vilket innebär att en mobilfri skola i förlängningen kommer vara en självklarhet för de allra flesta.

Konsekvenser för skolan

Förslaget om ett nationellt mobilförbud innebär att elevers mobiltelefoner som huvudregel ska samlas in vid varje skoldags början och återlämnas vid skoldagens slut. Detta medför att skolan blir ansvarig för att omhänderta och förvara elevernas mobiltelefoner på ett betryggande sätt. Förslaget kan leda till en ökad trygghet och studiero, vilket i sin tur kan förbättra elevernas förutsättningar att nå kunskapsmålen. Fler elever kan också komma att umgås med varandra, vilket främjar det sociala samspelet. För skolpersonal innebär förslaget en förändring av arbetsrutinerna, särskilt när det gäller administrationen kring in- och utlämning av mobiltelefoner. Det är avgörande att skriftliga rutiner utarbetas och implementeras på ett tydligt sätt för att mobilförbudet ska få avsedda effekter och minska risken för konflikter och arbetsmiljöproblem.

Möjligheter

Lagändringen ger skolorna en tydlig ram för att skapa en mobilfri miljö, vilket kan innebära färre störningsmoment i undervisningen och en förbättrad lärmiljö. Det stärker även skolans arbete med att vara en trygg och social gemenskap. Vidare kan lagändringen fungera som en normerande åtgärd, vilket underlättar för skolor att införa mobilförbud och skapa en enhetlig skolmiljö över hela landet.

Funktioner och mandat för efterlevnad

Enligt den föreslagna regleringen är det rektor på den lokala skolenheten som ansvarar för att besluta om skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagandet av elevers mobiltelefoner. Rektorn ska också se till att dessa rutiner är förankrade hos personal, elever och vårdnadshavare. Lärare har i sin tur möjlighet att göra undantag för pedagogisk användning i undervisningen eller för enskilda elever om det finns särskilda skäl. Ansvaret för att omhänderta och förvara mobiltelefonerna på ett betryggande sätt ligger på skolan, vilket innebär att skolans personal måste säkerställa att mobilförbudet implementeras och efterlevs enligt de fastställda rutinerna. Detta kan i sin tur påverka hur skolans resurser ska fördelas och om de är tillräckliga. Rektorers och lärares arbetsbelastning är hög redan i dag och att då lägga på ytterligare administrativa och bevakande uppgifter på yrkesgrupperna bedöms inte vara en framkomlig väg.

Juridiskt perspektiv

Förslaget bedöms i promemorian vara förenligt med gällande rätt, inklusive grundläggande fri- och rättigheter samt barnets rättigheter enligt barnkonventionen. Region Gotland delar denna bedömning, men vill betona vikten av att de föreslagna undantagsmöjligheterna utformas med tydlighet för att säkerställa likvärdig tillämpning och rättssäkerhet för elever över hela landet. Det är angeläget att rektors beslutsutrymme ges ett tydligt regelstöd.

Ekonomiskt perspektiv

Utredningen bedömer att införandet av ett nationellt mobilförbud kan leda till ökade kostnader, främst i form av engångsutgifter för förvaring samt årliga personalkostnader. Förslaget får därmed ekonomiska konsekvenser för kommunala huvudmän. Det är av stor vikt att staten säkerställer att medel tillförs för att undvika att kommunala resurser omfördelas från kärnverksamhet som undervisning och elevstöd.

Miljömässigt hållbart perspektiv

Promemorian berör inte i någon större utsträckning miljö- eller hållbarhetsaspekter. Region Gotland vill lyfta behovet av ett miljömedvetet genomförande, exempelvis genom hållbara lösningar för förvaring och hantering av mobiltelefoner. Teknikneutralitet bör också kombineras med vägledning om miljövänliga praktiska lösningar i skolverksamheten.

Socialt perspektiv

Förslaget har potential att främja trygghet, studiero och socialt samspel. Samtidigt behöver riskerna för ökad konfliktnivå och belastning på skolpersonal uppmärksammas, särskilt i skolor med redan ansträngda förutsättningar. Ett lyckat genomförande förutsätter att insatsen kombineras med ett aktivt värdegrundsarbete och att skolpersonalen ges stöd i relationsskapande och konflikthanterande arbete.

Demokratiskt perspektiv

Region Gotland instämmer i vikten av att arbetet med skriftliga rutiner för mobilförbudet utformas i dialog med elever och vårdnadshavare. Ett demokratiskt förankrat arbete, med elevinflytande och vårdnadshavarmedverkan, ökar legitimiteten

och underlättar implementeringen lokalt. Detta är särskilt viktigt i skolor där olika elevgrupper har skilda behov och erfarenheter.

Barnrättsperspektivet

Förslaget utgår från barnets bästa, men Region Gotland ser behov av att komplettera med en fördjupad barnkonsekvensanalys. Det är viktigt att säkerställa att elever med behov av särskilt stöd – exempelvis barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar – inte missgynnas av en generell ordning. Den kompensatoriska dimensionen av skolans uppdrag måste säkerställas även inom ramen för ett mobilförbud.

Avslutande synpunkt

Region Gotland ser att ett nationellt mobilförbud kan vara ett av flera verktyg för att främja trygghet och studiero och det har potential att förbättra tryggheten, studiero och det sociala samspelet i skolan. Dock behöver implementeringen utgå från lokala förutsättningar och kombineras med andra insatser inom elevhälsa, ledarskap, personalutbildning och skolmiljö. För att förbudet ska få avsedd effekt krävs tydlig vägledning, ekonomiskt stöd och stödjande strukturer från nationell nivå.

För att om möjligt uppnå dessa mål krävs det ur ett lokalt perspektiv tydliga skriftliga rutiner, ett proaktivt arbete från skolchef, skolans ledning och personal samt att skolorna tilldelas de resurser och mandat som behövs för att omhänderta uppgifter och ansvar. Rektorn blir i slutändan den som, har ett centralt ansvar för att mobilförbudet efterlevs och att eventuella undantag hanteras på ett korrekt sätt.

Oscar Lindster

Ordförande
Barn- och utbildningsnämnden
Region Gotland